

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_22_USMEV_V_LITERATURE		
Název materiálu:	Úsměv v literatuře		
Předmět:	Český jazyk	Ročník:	7.
Časová dotace:	45.min	Datum ověření:	24. 4. 2013
Jméno autora:	Mgr. Karolina Guzdková		
Klíčová slova:	Humor, satira, sarkasmus		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Žák po přečtení textu pozná, že se jedná o satiru.		
Rozvíjené klíčové kompetence:	Komunikační, seznámit žáky se satirou.		
Anotace, metodický list:	Na základě četby žák pozná satiru, zesměšnění v literatuře a snaží se porozumět textu.		
Použité zdroje:	Čítanka plná humoru pro 7. ročník. Liberec: Dialog, 2000. ISBN 80-86218-04-X		

Popis hodiny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdání textů 2. Práce s textem, možno ve dvojicích, skupinkách. 3. Žák vyhledává v textu pasáže zesměšnění a snaží se jim porozumět – vysvětlit. 4. Co ve vás vyvolalo úsměv? 5. Vysvětlí: „jednou jsi nahoře, jednou jsi dole.“ Jak to souvisí s tímto textem. 6. Společný rozbor textu, debata.
---------------------	--

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SATIRA

Jedním z projevů autorského postoje, který námět hodnotí záporně, může být postoj výsměšně kritický – satirický. Humor je úsměvný, kdežto satira je výsměšná. Nemilosrdný výsměch je sarkasmus. Satira může mít různou formu (od anekdoty, básně nebo písňového textu až po povídku, román nebo divadelní hru). Takové dílo kritizuje nebo zesměšňuje lidské vlastnosti a u čtenáře či posluchače vzbuzuje úsměv.

Jednou jsi dole, jednou nahoře

Miloslav Šimek – Jiří Krampol

Naši rodinu lze těžko zařadit k nějaké sociální vrstvě. Bydleli jsme v přepychově zařízené vile Bětušce v Jevanech. Já, tatínek, matička, tři sestry, které otec, dbalý tradic, nechal pokřtít Kazi, Teta, Libuše a nevlastní sestra Šárka, které ve škole přezdívali Divoká Šárka – jako miminko usnula pod horským sluncem, avšak tomu věřila jenom Kazi. Ta věřila všemu, neboť v šesti letech spadla z višně směrem dolů. Můj otec se jmenoval Přemysl a měl jedinou vášeň. Hrál neustále hazardně starou slovanskou karetní hru „moje teta, tvoje teta“. „Ano, jsem Přemysl,“ volal, když se napil, „a karty jsou můj pluh. A táhnou ho támhle ti dva volové,“ a ukázal na pana radního a pana lékárníka. Z mojí tety, tvojí tety plynul velice slušný příjem. A tak jsme žili v blahobytu a radovánkách až do dne, kdy před vilou Bětuška zastavilo několik nákladních aut. Otec zbledl a snažil se zapřít dveře. Ale to už byl exekutor uvnitř a volal: „Zbytečně se namáháte, tohle žehlicí prkno také zabavuji!“ Naštěstí jsme mu vysvětlili, že se nejedná o žehlicí prkno, ale o naši osmnáctiletou sestru Libuši. Úředníci pobíhali po vile a zabavovali, na co přišli. V přijímací hale s vodotryskem chytil jeden z exekutorů vodu do kbelíků a odnášel ji do cisterny. Matička se na to vyděšeně dívala: „Přemysle, proboha, vždyť ty jsi všechno prohrál, i vodu!“ „Prohrál, Bětuško, prohrál, ale zahrál jsem si!“ řekl tatínek. Poslední překrásná renezanční komoda dopadla na hrubou korbu nákladního vozu firmy Holan a spol.

Auta odjela. Na domovních vratech pomalu usychala pečeť. Stáli jsme smutně před Bětuškou. Neměli jsme nic. Vypadali jsme jako skupina výletníků, kteří si zapomněli boty, hole i chlebníčky. Tatínek popošel ke strouze, aby vytáhl z kopřiv skládací karetní stolec. Hovořil spíše k němu než k nám: „Snad ti nemusím připomínat, co od tebe potřebuji, ty můj starý, dobrý kamaráde. Už jsi mě mnohokrát vytáhl z bryndy.“ Pak se obrátil k nám: „Jdu orat. Doufám, že to bude hluboká orba. Pluh mám a voly najdu, těch je všude dost.“ Otočil se a karetním krokem vyrazil k hotelu Grand. Také my jsme se vydali na cestu. Hladoví a prokřehlí jsme dorazili na předměstí Prahy. Generální poštovní rada, bývalý otcův přítel, nás ze starého přátelství nechal bydlet v přístěnku poštu na rozhraní Libně a Žižkova. Vždy před svátky, když přišlo více zásilek, museli jsme na chodník. Protože balíků neustále přibývalo a

Tento výukový materiál byl vytvořen v rámci projektu EU peníze školám.

Základní škola a Mateřská škola Veřovice, příspěvková organizace

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

my jsme byli častěji na chodníku než doma v přístěnku, museli jsme se přestěhovat. Maminka objevila spásný inzerát: „Za krátké peníze pronajmu dlouhý byt. Zn.: Voda, plyn v celém bytě.“ Inzerát rozhodně nelhal. Nový domov byl 36 metrů dlouhý a metr a půl široký. Strop byl tak nízký, že náš pohyb po bytě vypadal jako když všichni neustále tančíme kozáčka, čemuž se sousedé divili, jelikož neviděli důvod. Dědeček, kterému to i v Baťově věku, totiž v devadesáti devíti letech a devíti měsících, nebývale zapalovalo, poznamenal, že jediné, co je v našem bytě vysoké je jeho krevní tlak, a zapálil si. Zapomněl, že inzerát nelhal. Plyn byl skutečně v celém bytě. Po výbuchu jsme všichni vypadali jako naše tmavá sestra Šárka, ale co na tom! Pokoj se rozšířil o dobré dva metry. Dědeček navrhoval, že si zapálí ještě jednou a zdvihne strop, ale to už jsme mu nedovolili. Strop zůstal nízký a my nadále jedli jen palačinky, a to ještě v leže. Zima přeběhla a náhle tu byl máj. Opět se zelenaly lesy a slunce proniklo větrací šachtou i do našeho dlouhého domova. Čerstvý jarní vzduch před domem najednou rozseklo matiččino volání: „Přemysle, ty ses nám vrátil!“ „Ano, Bětuško, už zase skáču přes kaluže,“ volal tatínek radostně. Všichni jsme naposled vytančili z příbytku. Tatínek v dokonale padnoucím obleku právě obdařil taxikáře nevšedním spropitným. Taxikář se uklonil tak hluboce, že si udělal bouli na čele o dlažební kostku. „Děti, co vám mám povídat, podal mi list jak na podzim v sadu, stěhujeme se zpátky do Jevan.“ Matička zas jednou plakala, tentokrát štěstím. Tatínek ji pohladil pravou rukou, kterou vyndal z pásky. „Brzy bude v pořádku, mám v prstech křeč od snímání. A ty, můj kamaráde,“ řekl směrem ke karetnímu stolku, „ty půjdeš zase do kopřiv, protože člověk, děti, nikdy neví. To si pamatujte! Jednou jsi dole, jednou nahoře!“